

Notitie terugkoppeling jaarplangesprekken Edustandaard

Aanleiding

Standaardiseren is samenwerken. En in het uitdijende ict-landschap wordt dit belangrijker en belangrijker. Er zijn wel 1001 onderwerpen waar we mee aan de slag zouden kunnen als het gaat over het standaardiseren van de ict-infrastructuur van het onderwijs. Daarom is het van groot belang dat we als Edustandaard blijven prioriteren waar onze aandacht naar uit gaat.

De secretarissen van de Standaardisatieraad en Architectuurraad hebben afzonderlijke gesprekken gevoerd met alle leden van de Standaardisatieraad om op te halen welke onderwerpen we belangrijk vinden, welke resultaten we willen bereiken, wat ervoor nodig is om dat waar te kunnen maken en welke rol de Standaardisatieraad daarin heeft.

Deze notitie geeft een weerslag van de onderwerpen en vraagstukken die zijn geadresseerd.

Inleiding

Iedereen ziet de meerwaarde van Edustandaard. De onafhankelijkheid van Edustandaard wordt gewaardeerd en het is een platform rondom standaardisatie waar publieke-private belangen samenkomen en daarmee samenwerking wordt gestimuleerd. Standaarden gaan bij uitstek over compromissen sluiten en draagvlak creëren en dat moeten we blijven doen.

Naast de positieve noot worden er ook nog allerlei uitdagingen genoemd waar Edustandaard voor staat. Veel gesprekspartners zijn bijvoorbeeld zoekende naar de precieze positie van Edustandaard in het onderwijsdomein én wat Edustandaard kan betekenen voor het standaardisatieproces.

De onderstaande elementen zijn in vrijwel alle gesprekken aan bod gekomen:

- Positionering van Edustandaard en stevigheid van besluiten
- Visie op innovatie en toekomstige ontwikkelingen
- Grip op samenhang en verschillen tussen sectoren
- Behoefte aan overzicht en sturing op standaarden
- Advisering over sectoroverstijgende thema's

De opbouw van de notitie is als volgt. Eerst wordt een overzicht geboden van de inhoudelijke onderwerpen die zijn genoemd in de gesprekken en de doelstellingen die we daarbij zouden moeten hebben. Vervolgens wordt beschreven welke randvoorwaarden zijn geadresseerd waar we als Edustandaard op zouden moeten professionaliseren. Aan het einde van deze notitie worden de inhoudelijke onderwerpen en de randvoorwaarden aan elkaar gekoppeld om te kunnen duiden per inhoudelijk onderwerp wat we als Standaardisatieraad zouden kunnen doen om onze doelen te bereiken. De laatste uitwerking is nu nog voorbeeldmatig. Het voorstel is om dit voor een aantal, nog te selecteren, inhoudelijke onderwerpen verder uit te gaan werken voor de Standaardisatieraad in november.

Conclusies

Uit onderstaande analyse kunnen in het kort een aantal conclusies worden getrokken:

1. Inhoudelijke onderwerpen die worden genoemd zijn vrijwel allemaal lopende thema's

2. De rollen van Edustandaard, zoals beschreven in de gespreksnotitie, zijn in de gesprekken herbevestigd en passen goed bij de inhoudelijke onderwerpen die zijn genoemd
3. Uitzondering hierop is de wens om vanuit Edustandaard te sturen op innovatie op standaarden en architectuur vanuit een visie en overzicht van toekomstige ontwikkelingen
4. Om meerwaarde te kunnen verhogen op de inhoud moet Edustandaard professionaliseren op een aantal processen en instrumenten (randvoorwaarden)
5. Voorstel: op een aantal inhoudelijke onderwerpen verder uitwerken wat we willen bereiken, welke randvoorwaarden op orde moeten zijn en wie daarvoor verantwoordelijk is

Wat zijn belangrijke inhoudelijke onderwerpen?

De scope van Edustandaard gaat over alle sectoren heen en het aantal inhoudelijke onderwerpen die te maken hebben met standaarden en architectuur is daardoor divers. Bovendien vervult Edustandaard verschillende rollen in het standaardisatieproces. Het verschilt per onderwerp welke rol Edustandaard vervult/kan vervullen. Hieronder wordt een opsomming gegeven van de inhoudelijke onderwerpen die veelvuldig zijn genoemd in de gesprekken en geclusterd per rol van Edustandaard. Diezelfde rollen stonden ook beschreven in de gespreksnotitie die vooraf aan de gesprekken is gedeeld.

1. Edustandaard biedt overzicht van ketenprojecten en- voorzieningen
 - Betere informatievoorziening over ketenprojecten en- voorzieningen zoals Entree Federatie, RIO, OSR, etc. En (doorgaan met) kwaliteit verhogen van ketentrajecten, middels de ROSA-scan.
2. Edustandaard beheert standaarden en ketenarchitectuur
 - Ontwikkelen en beheren van UBV-beveiligingsstandaarden (UBV-TLS, Veilig en Betrouwbaar emailverkeer, etc.)
 - Ontwikkelen van de AMIGO-methodiek om op modulaire wijze data-delen te blijven bevorderen en toewerken naar een AMIGO 2.0
 - Vernieuwen en verbeteren van de ROSA om het speelveld van samenwerkende partijen in beeld te hebben en welke standaarden waar van toepassing zijn
3. Edustandaard bewaakt samenhang in de huidige werking van ketenprocessen
 - Bevorderen samenhang tussen referentie architecturen in het onderwijs (FORA, MORA, HORA, HOSA) en ondersteunen van sectoroverstijgende use cases
 - Meer richtinggevende architectuurkaders voor overkoepelende thema's zoals Toegang en Privacy & Informatiebeveiliging
4. Edustandaard biedt advies en ondersteuning bij nieuwe initiatieven en implementaties van standaarden
 - Ondersteunen bij implementaties van de UBV-beveiligingsstandaarden én toegankelijkheidsstandaarden
 - Adviseren over grote architectuurkwesties zoals het benutten van sectoroverstijgende onderzoeksdata

Wat zijn belangrijke randvoorwaarden?

Naast de inhoudelijke onderwerpen is er in de gesprekken ook veel aandacht geweest voor andere zaken die bepalend zijn voor de mate waarin Edustandaard haar doelen kan bereiken. Het waarmaken van onze inhoudelijke ambities kan alleen als de juiste *randvoorwaarden* op orde zijn.

Daarom zijn in veel van de gesprekken allerlei processen en instrumenten genoemd waar Edustandaard verder op moet professionaliseren. De genoemde randvoorwaarden zijn geclusterd in 3 thema's en staan hieronder verder uitgewerkt:

- Governance en sturing
- Informatieverstrekking
- Samenwerking

Governance en sturing:

1. Stevigheid van adviezen en besluiten

Om écht te kunnen sturen op standaarden en architectuur is stevigheid van adviezen en besluiten gewenst. Dit mandaat moeten we 'verdienen'. Dit gebeurt door de juiste besluiten te nemen maar vooral ook doordat we ervoor zorgen dat een besluit of een advies door de business wordt opgepakt en er iets mee wordt gedaan.

2. Sturing op sectoroverstijgende thema's

De sectoren en domeinen in het onderwijs kennen hun eigen inhoud en vraagstukken. Dat wordt door iedereen erkend. Toch geeft iedereen tegelijkertijd ook aan dat het nodig is om effectiever te kunnen sturen op de grote thema's die meer keten- en of sectoroverstijgend zijn. Dat kan door de samenwerking tussen alle referentie architecturen te gaan organiseren. Maar vooral ook door een aantal 'guiding principles' of waarden te formuleren op basis waarvan we kunnen prioriteren en het doel van een bepaalde afspraak of standaard kunnen afwegen.

Informatieverstrekking:

1. Informatievoorziening richting de Standaardisatieraad

De inhoudelijke onderwerpen moeten in een meer bestuurlijke context worden gepresenteerd. Zodat met name de leden van de Standaardisatieraad het onderwerp beter kunnen duiden en vervolgstappen kunnen bepalen. Dit zou kunnen aan de hand van een aantal standaardvragen die we bij elk agendapunt terug laten komen:

- Wat is de context van het onderwerp (kort)?
- Waarom is dit onderwerp relevant voor de Standaardisatieraad?
- Hoe en waarmee kan de Standaardisatieraad helpen?
- Welk besluit vraag je van de Standaardisatieraad?

2. Betere informatievoorziening huidige standaarden, voorzieningen en ketenprojecten

Het aantal standaarden en voorzieningen (en wijzigingen) wordt steeds omvangrijker. Het is van groot belang dat de informatie over standaarden transparant en compleet is. Daarom moet er gewerkt worden aan een overzicht van standaarden waar helder staat omschreven wat de status is, wie de gebruikers zijn en wat de relatie is met andere standaarden. Op de website van Edustandaard is de basis hiervoor al aanwezig, maar is nog een aanzienlijke verbeterslag nodig.

Samenwerking:

1. Organiseren nauwere samenwerking met de business

Omdat de meeste standaarden in de business worden ontwikkeld vergt het de juiste timing om Edustandaard te betrekken. Op verschillende momenten kan dat nodig zijn zoals op het moment dat

een ketenproject is gestart, de afspraak in beheer genomen moet worden, er belangrijke wijzigingen zijn doorgevoerd of als er ondersteuning gewenst is. De standaardisatiecyclus kan helpen om de juiste timing te kiezen. Daarnaast is het vooral van belang dat alle leden van de Standaardisatieraad de verantwoordelijkheid pakken om ketenprojecten erop te wijzen de aansluiting met Edustandaard te zoeken en dit op de juiste momenten te doen.

2. Aansluiten bij internationale standaarden

Het aansluiten bij internationale standaarden en/of ontwikkelingen om de samenwerking tussen landen te bevorderen en data-uitwisseling mogelijk te maken. Bovendien heeft dit als voordeel dat we niet alles zelf meer hoeven te bedenken. Tegelijkertijd moeten we goed in de gaten houden dat dat de standaarden die gebruikt worden specifiek genoeg zijn voor de business om te kunnen gebruiken.

Vervolg: wat gaan we nu doen?

Zoals in een aantal gesprekken is genoemd hebben we als Standaardisatieraad de belangrijke taak om de randvoorwaarden te scheppen voor het effectief ontwikkelen en gebruiken van standaarden. Daarom wordt in dit deel van de notitie de relatie tussen de inhoudelijke onderwerpen en de randvoorwaarden gelegd. De uitwerkingen zijn voorbeeldmatig en bedoeld om beter te kunnen duiden welke waarde de Standaardisatieraad kan toevoegen op de afzonderlijke inhoudelijke onderwerpen en waar nog verbetering nodig is.

Het voorstel is om de belangrijkste inhoudelijke onderwerpen te bepalen in de Standaardisatieraad van 1 juli en verder uit te werken voor de volgende bijeenkomst op de wijze zoals die hieronder is gekozen.

Voorbeeld A

Inhoudelijke onderwerp:Samenhang/relatering referentiearchitecturen aan de hand van de ROSA

In de sectoren worden afzonderlijk van elkaar referentiearchitecturen ontwikkeld. Dat is een goede ontwikkeling omdat werken aan de hand van architectuur hiermee wordt bevorderd. Echter, het is op dit moment nog onduidelijk hoe de referentiearchitecturen zich tot elkaar verhouden en welke overlap er bestaat. Daarom de nadrukkelijke wens van meerdere partijen om aan de hand van de ROSA de referentiearchitecturen aan elkaar te gaan relateren.

Rol Edustandaard:

- Samenhang borgen van ketenprocessen

Belangrijke randvoorwaarden:

- De Standaardisatieraad als opdrachtgever en principes/doel bepalen
- Verhouding Edustandaard en aansturing van de verschillende referentiearchitecturen verduidelijken
- Stimuleren samenwerking tussen sectoren om de sectoroverstijgende usecases te kunnen bepalen en uitwerken
- Status en voortgang volgen en bijsturen
- Informatievoorziening over de referentiearchitecturen op orde brengen

Voorbeeld B

Inhoudelijke onderwerp:

Gebruik van UBV-beveiligingsstandaarden stimuleren

Door de werkgroep Uniforme Beveiligingsvoorschriften (UBV) worden beveiligingsschriften ontwikkeld. De voorschriften zijn afgeleid van de WDO-standaarden die vanuit de Wet Digitale Overheid verplicht worden gesteld om veiligheid van digitale diensten te kunnen garanderen. De volgende stap is om het gebruik ervan te stimuleren en eventueel te ondersteunen bij implementaties.

Rol(len) Edustandaard:

- Beheren van standaarden en ketenarchitectuur
- Adviseren en ondersteuning bij implementaties

Belangrijke randvoorwaarden:

- Stevig advies over het gebruik
- Stimuleren samenwerking met de business om ermee aan de slag te gaan
- Overzicht creëren in het gebruik van de standaard

Aan de Standaardisatieraad wordt gevraagd:

- Bespreking van de terugkoppeling en analyse jaarplangesprekken Edustandaard aan de hand van onderstaande vragen:
 - Herkennen jullie de conclusies van de notitie?
 - Herkennen jullie de opsomming van de inhoudelijke onderwerpen en randvoorwaarden?
 - Wat heeft prioriteit en willen we op de agenda van de eerstvolgende bijeenkomst terugzien?
 - Wat zijn de vervolgacties?